

طراحی اندام و لباس (۲)

فاطمه حمود شلتوکی

سرشناسه : حمودشلتوکی، فاطمه، ۱۳۶۱-
عنوان و نام پدیدآور : طراحی اندام و لباس (۲) / فاطمه حمودشلتوکی.
مشخصات نشر: دزفول: اهورا قلم ، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری : ۱۵۶ ص. : مصور (رنگی)؛ ۲۲ × ۲۹ س م.

شابک : 978-964-8942-70-5

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

موضوع : طراحی لباس

رده بندی کنگره : ۱۳۹۱ ۴ ط ۸ ح / ۵۲۰ TT

رده بندی دیویی : ۷۴۶/۹۲

کتابشناسی ملی : ۲۹۵۳۸۷۱

طراحی اندام و لباس (۲)

نویسنده : فاطمه حمودشلتوکی

انتشارات : اهورا قلم

قطع : رحلی

نوبت چاپ : اول - زمستان ۱۳۹۱

چاپ : الهادی

تیراژ : ۱۰۰۰ نسخه

قیمت : ۱۲۰۰۰ تومان

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۸۹۴۲-۷۰-۵ ISBN:978-964-8942-70-5

ahora.ghalam@yahoo.com

www.ahora-ghalam.ir

آدرس : دزفول ، خیابان اکباتان ، بین خ میرداماد و خ قاضی ، کوچه بنفشه ، پلاک ۱۹۴

شماره تماس : ۰۹۱۶۶۴۱۵۸۹۴ - ۰۶۴۱۲۲۴۹۱۲۴

فهرست مطالب

۶.....	پیشگفتار.....
۸.....	مقدمه.....
۱۲.....	فصل اول: طراحی اندام.....
۱۳.....	آناتومی اندام.....
۱۵.....	اندام در پرسیکتیو.....
۱۷.....	شناخت اندام.....
۱۷.....	طراحی اندام.....
۱۸.....	طراحی یک سر متناسب.....
۱۸.....	اندازه و نسبت های یک اندام ایده آل.....
۲۰.....	اندازه و نسبت های طولی.....
۲۰.....	اندازه و نسبت های عرضی.....
۲۳.....	خطوط محیطی اندام، اندام های عضلانی.....
۲۳.....	خطوط محیطی عضلات شانه ها.....
۲۴.....	خطوط محیطی عضلات تنه.....
۲۴.....	فرم های اساسی و نسبت های دست.....
۲۵.....	کف و انگشتان دست.....
۲۷.....	فرم های اساسی و نسبت های پا.....
۲۷.....	خطوط محیطی عضلات پا.....
۲۸.....	پاها و کفش ها.....
۳۱.....	طراحی سر و چهره.....
۳۲.....	فرم های اساسی سر.....
۳۲.....	فرم سه بعدی سر.....
۳۲.....	طراحی چهره در وضعیت تمام رخ.....
۳۲.....	نسبت های طولی اجزای چهره.....
۳۴.....	تناسبات عرضی اجزای چهره.....
۳۴.....	طراحی اجزای چهره در وضعیت تمام رخ.....
۳۴.....	چشم.....
۳۵.....	ابروها.....
۳۶.....	بینی.....
۳۷.....	لب ها.....
۳۸.....	گوش.....
۳۹.....	موها.....

۴۱	خودآزمایی فصل اول
۴۶	فصل دوم : طراحی انواع لباس زنانه و دخترانه
۴۷	آشنایی با انواع لباسها
۴۷	لباس منزل
۴۸	لباس مهمانی
۴۹	لباس محیط کار
۴۹	خواص و اثرات خطوط بر روی لباس
۵۰	شکل گیری خطوط بر روی اندام تمام رخ
۵۱	شکل گیری خطوط افقی بر روی اندام تمام رخ و سه رخ
۵۲	شکل گیری خطوط اجزای لباس بر اساس خطوط افقی و عمودی
۵۳	طراحی یک پیراهن تنگ ساده
۵۴	هماهنگی لباس با حرکات بدن
۵۷	ترسیم دگمه خور
۵۸	ترسیم دگمه خور یک ردیف
۵۹	ترسیم دگمه خور دو ردیف
۶۰	دگمه خورها در حالت سه رخ
۶۱	بررسی خطوط بر روی لباس
۶۱	خطوط مستقیم
۶۱	خطوط منحنی
۶۲	خطای باصره و بازی خطوط
۶۴	مقاومت خطوط
۶۴	بازی در فضای طرح
۶۵	خطوط موازی
۶۶	اصول طراحی اجزای لباس
۶۶	یقه ها
۷۴	آستینها
۷۹	انواع دامنها
۸۲	چگونگی طراحی لبه دامن و تأثیر آن بر اندام
۸۳	شلوار
۸۴	ویژگی های مختلف اندام و نحوه ی درست انتخاب لباس
۹۰	چند نکته قابل توجه و ابتکاری
۹۱	خودآزمایی فصل دوم
۹۹	فصل سوم: طراحی نقوش پارچه، رنگها و لباسها
۱۰۰	خواص پارچه ها

۱۰۰	خواص طرح پارچه ها
۱۰۴	خواص جنس پارچه ها
۱۰۶	خواص رنگ پارچه ها
۱۰۶	رنگ ها و لباس ها
۱۰۶	نخستین گام برای انتخاب رنگ مناسب
۱۰۷	توازن در به کار بردن رنگ ها
۱۰۸	عوامل مؤثر در انتخاب رنگ
۱۱۰	اثر رنگ های تیره و روشن روی افراد
۱۱۱	اثر شدت رنگ بر روی رنگهای هم خانواده
۱۱۱	چگونه می توان شدت هر رنگی را کم کرد؟
۱۱۳	گروه های مختلف رنگ و مو و رخسار
۱۱۵	خودآزمایی فصل سوم
۱۱۹	فصل چهارم: جنسیت پارچه ها در طراحی لباس
۱۲۰	رنگ آمیزی چهره
۱۲۱	جنسیت سازی پارچه ها
۱۲۲	مراحل رنگ آمیزی مخمل
۱۲۳	گیپور
۱۲۴	حریر
۱۲۶	تور
۱۲۶	ساتن
۱۲۶	چرم
۱۲۷	پشم
۱۲۹	خز
۱۳۲	کلاژ
۱۳۴	ماسکه کردن
۱۳۴	شیوه رنگ آمیزی با مداد رنگی
۱۳۵	مراحل سایه زنی با مداد رنگی
۱۳۸	اجرای تکنیکهای مختلف با ابزار طراحی
۱۵۳	خودآزمایی فصل چهارم
۱۵۵	پاسخنامه فصل اول
۱۵۶	پاسخنامه فصل دوم
۱۵۷	پاسخنامه فصل سوم
۱۵۷	پاسخنامه فصل چهارم
۱۵۸	منابع

پیشگفتار

کلمه‌ی لباس از مصدر لبس که در عربی به معنی (شبهه و اشکال و عدم وضوح) آمده است. این کلمه در فارسی واژه‌های پوشش، تن پوش و پوشاک را تداعی می‌کند که با فعل پوشیدن و پوشاندن بکار می‌بریم که مقصود همان وسیله‌ی پوشاندن تن و نمایاندن آن است که برای هر طبقه‌ای قابل فهم است و منشأ اصلی پیدایش لباس، محفوظ ماندن از سرما، گرما، عوامل طبیعی، عفت و پرهیزکاری و زیبا و باوقار بودن است و اما اینکه انسان چه بپوشد و چگونه بپوشد بستگی به فرهنگ و جهانبینی جامعه‌ای دارد که در آن زندگی می‌کنند. باید دید فرهنگ آن جامعه جهان را به چه معنا می‌داند. افراد انسان را چگونه موجودی می‌شناسد و چه سرنوشتی را برای آنان تصور می‌کند.

لباس هر انسان پرچم کشور اوست. پرچمی است که او بر سر در خانه‌ی وجود خود نصب کرده و با آن اعلام می‌کند که از کدام فرهنگ تبعیت می‌کند. همچنانکه هر ملتی با وفاداری و احترام به پرچم خود اعتقاد خود را به هویت ملی و سیاسی خود ابراز می‌کند، هر انسان نیز مادام که به یک سلسله ارزشها و بینشها، معتقد و دلبسته باشد لباس متناسب با آن ارزشها و بینشها را از تن بدر نخواهد کرد.

در عصر حاضر هنر طراحی لباس به دلیل کاربرد آن در زوایای مختلف زندگی انسان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. انسان امروزی که در صحنه‌ی رقابت به منظور برتری یافتن و ارتقاء سطح دانش و بینش خود، همواره از ابزار و شیوه‌های گوناگونی بهره می‌جوید، لباس را بعنوان یکی از مؤثرترین ابزارها مورد توجه قرار داده و از تأثیرات آن در زندگی فردی و اجتماعی بسیار سودمند گشته است. برخلاف گذشته که لباس تنها برای رفع نیازهای طبیعی تهیه می‌شد از دیدگاه انسان امروز، خصوصیات و ویژگیهای این پدیده، برای ساماندهی به فرایندهای اجتماعی، روانشناختی و گسترش مسایل فرهنگی، هنری و اقتصادی جامعه بسیار با ارزش است.

از این رو بکارگیری هنر طراحی لباس با موضوعات و قواعدی در آمیخته که الزاماً در نحوه‌ی آموزش این رشته‌ی هنری نمایان می‌گردد. اصول این قواعد آموزشی که مبتنی بر شناخت طراح از ابعاد وجودی انسان می‌باشد به گونه‌ای تنظیم شده که حاصل آن پرورش هنرمندانی خلاق و مستعد است. مجموعه‌ی حاضر با توجه به نیاز هنرمندان و با هدف ارتقاء کیفی سطح آموزش و با توجه به گستردگی استاندارد و پراکندگی و تعدد منابع موجود و اینکه منبعی کامل جهت آموزش طراحی لباس در دسترس نمی‌باشد، لذا در این راستا مولف به تدوین و جمع‌آوری این مجموعه پرداخته

است. مطالب این مجموعه براساس استاندارد آموزشی با کد 7-91/41/1/3/3 تدوین شده است.

محتوای این مجموعه شامل نه فصل می باشد. در فصل اول به معرفی ابزار طراحی پرداخته شده و ویژگیهای هر یک معرفی شده است. فصل دوم به اصول اولیه‌ی طراحی که شامل عناصر بصری، روشهای اندازه گیری، اسکیس و مراحل سایه زدن پارچه است اشاره شده. فصل سوم به بررسی مفهوم رنگ و تضادهای رنگی، دایره‌ی رنگ و تنالیتیه پرداخته شده است.

فصل چهارم شناخت اندام و نحوه‌ی ترسیم اندام استاندارد، همچنین اجزای چهره‌ی استاندارد در حالت‌های تمام رخ و سه رخ اختصاص داده شده. در فصل پنجم با انواع لباسهای مهمانی، منزل، لباس کار، اجزای لباس (یقه ها، آستینها، دامنها، شلوار) ویژگیهای مختلف اندام و نحوه‌ی درست انتخاب لباس پرداخته شده است. فصل ششم به معرفی خواص طرح و رنگ پارچه‌ها و ویژگیهای آنها بر روی اندام و گروههای مختلف رنگی اشاره شده. فصل هفتم مربوط به جنسیت سازی های پیشنهادی مولف بوده که البته همه‌ی هنر آموزان و هنرجویان محترم با توجه به تجربیات خود می‌توانند در نحوه‌ی اجرای آنها تغییرات ایجاد نمایند.

فصل هشتم به معرفی پوشاک محلی و سنتی اختصاص داده شده و فصل نهم مربوط به معرفی پوشاک تاریخی ایران می باشد که امید است هنرجویان با استفاده از اطلاعات مربوط به لباسهای سنتی و تاریخی به آرایه مدلهای نو پردازند. لازم به ذکر است که با توجه به گستردگی مطالب در بعضی قسمتها فقط اشاره‌ی کوتاهی به مطالب شده. امید است که این مجموعه بتواند نیازمندی هنرجویان این رشته را در پیشبرد اهداف آموزشی برآورده کند.

در پایان از تمام عزیزانی که در تهیه و تدوین این مجموعه مرا یاری رساندند کمال تشکر و قدردانی را دارم.

مؤلف

مقدمه

زمانیکه بشر شروع به اندیشیدن کرد و در پی ساختن ابزار برای شکار حیوانات برآمد مسأله بنام لباس نیز برایش مطرح شد که او را در مقابل سرما و گرما و حملات حیواناتی که هیبت انسان برایشان بیگانه بود مصون نگاه دارد. با ظهور و پیشرفت تمدن تغییراتی گاه بطئی و گاه سریع در شکل لباس انسان بوجود آمد که این تغییرات مستقیماً با شرایط و موقعیت اقلیمی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی مردمان پوشنده آن در ارتباط بود.

بطور کلی مردم مناطق سردسیر دارای پوششهای گرم و تیره رنگ که حرارت خورشید را جذب کرده و نگاه می‌دارد و مردم مناطق گرمسیر پوششهای نازک با رنگ های ملایم که حرارت را کمتر جذب می‌کند، بودند.

شرایط فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی یکی دیگر از ارکان اساسی در چگونگی شکل لباس در سراسر دنیا است. پوشش جادوگر قبیله و رنگ آمیزی بدن او با بقیه افراد قبیله متفاوت بود، همانطوری که لباس اشراف و شاهزادگان دربار اروپای عصر رنسانس با پوشش روستائیان زحمتکش همان عهد تفاوت فاحش داشت. درباریان و اشراف زندگی تجملی و پر از تشریفات خود را از درآمد بهره مالکانه و باج و خراج سالیانه گذرانده و کوچکترین شرکتی در فعلیت های عملی تولید اجتماعی نداشتند، از پوشش های نفیس و پر زرق و برق که دارای خطوط و تزئیناتی کاملاً عجیب بود استفاده می‌کردند و اوقات خود را در ارتباط کامل با زندگی خصوصیشان می‌گذراندند و در مقابل محرومان جامعه، دهقانان و کارگران صنایع کوچک در اثر فقر شدید و کار تولیدی شبانه‌روزی با لباسی ساده، ارزان و بی پیرایه در مزارع و کارگاه های کوچک به کاری شاق مشغول بودند.

زنان بیکار دربار در مقام جلوه گری رقابت، لباس های غیرعادی ابداع و تهیه می‌کردند و تقاضای این نوع البسه به حدی رسید که خیاطان و خیاط خانه هایی برای دوخت این نوع البسه بوجود آمد که نمونه این پوشش ها را نیز در قامت عروسکهای کوچک تهیه و به سرتاسر اروپا روانه می‌کردند و بعدها این طرح ها را در مجلاتی گرد آورده منتشر می‌ساختند.

وجود عرضه و تقاضا، لباس را نیز به کالا تبدیل کرد و چون هر کالائی در اشکال و رنگهای متعدد تهیه شد، روزی کمرها را تنگ بستند و یقه ها را باز کردند. فنرهای حجیم و سخت در زیر دامن خود پوشیدند و سپس یقه ها را آن چنان بلند و بزرگ دوختند که چهره ها به سختی از درون آن قابل تشخیص بود. مقدار پارچه‌ای که صرف تهیه یک

لباس می شد اعضای خانواده‌ای را ملبس می کرد و پوست های گرانبهای تزئینی حاشیه لباس ها می توانست دهها بچه فقیر را از سرمای کشنده زمستان در امان دارد. کلاه ها و کلاه گیس ها به حدی بزرگ و تجملی ساخته می شد که سر و صورت زنان در انبوهی از موی مصنوعی و پارچه و روبان و تور پنهان می نماید. انقلاب کبیر فرانسه در قرن هیجدهم تعدیلی در حجم البسه پدید آورد ولی خللی در سود کلان سرمایه داران این راه وارد نساخت چه آنها سوداگر این راه بودند. دول استعمارگر نیز به منظور ازدیاد درجه سودآوری سرمایه، و فروش کالای خود در کشورهای عقب نگاه داشته شده، فرهنگی استعمارگر را نیز به این کشورها صادر نمودند. در هر کجا که این فرهنگ با واکنش سخت روبرو نشد به سرعت در کلیه زمینه های فرهنگی و اجتماعی از جمله در زمینه شکل و نوع پوشاک نفوذ کرده گسترش یافت. از جمله این کشورها ایران بود و به همین دلیل روزی به قامت زنان ما لباسی شبیه کیسه پوشاندند و روز دیگر شبیه به خمره. قد دامن زنان به میزانی کوتاه شد که برازنده دختران شش ساله بود یا به اندازه ای بلند که زمین را لمس می کرد. پاشنه کفش ها بحدی نازک و بلند شد که پوشیدن آن خطر جانی در برداشت و یا به میزانی حجیم و سنگین شد که پاها به آسانی از زمین کنده نمی شد.

این جریان دائمی کسانی را که در کار تهیه پارچه، لباس و کفش بودند ثروتمند و ثروتمندتر می کرد. ولی چه بر سر شخصیت و هیبت زنان می آمد خدا می داند. آنان، آن چنان از خود بیگانه شدند و آن چنان شخصیتشان در زیر پوشش های هر روز یک شکل و یک رنگ گم شد که خود نیز خودشان را باز نمی شناختند و چون کالائی تزئینی به اجتماع عرضه شدند. اینکه زن می تواند با پوشیدن لباسی برازنده به وقار خود افزوده و با انتخاب رنگی مناسب با چهره و خطوطی متناسب با اندام خود را زیباتر کند جای بحث نیست، چرا که زیبایی توأم با وقار نه تنها از ارزش انسانی زن نمی کاهد بلکه به برجسته تر کردن شخصیت والای او نیز کمک می کند. پوشیدن لباسی تیره با خطوطی ناموزون و نامتناسب با اندام هیچگاه باعث تزکیه اخلاق جامعه نشده و این فرهنگ و ایدئولوژی غالب بر جامعه است که باید آن را انجام پذیر سازد.

نظری کوتاه به البسه زنان مناطق شمال و غرب ایران، ایلات و عشایر نشان می دهد که چگونه زنان، با انتخاب زیباترین رنگهای موجود در طبیعت و طرحها و اشکال مناسب با کار تولیدیشان زیباترین لباس ها را داشته نه تنها لطمه ای به اخلاق جامعه وارد نساخته اند بلکه محیط زندگی و کارشان را نیز زیباتر و فرح انگیزتر می نمایند و به حقیقت می توان گفت که طبیعت زنده و ناب را در کار و زندگیشان وارد کرده اند. این پوشش ها یکی از بهترین های

لباس زنان ما است. از آنجائیکه می دانیم طراحی لباس چون هر فن دیگر احتیاج به قواعدی مشخص دارد در این کتاب سعی شده مختصری از چگونگی اندام انسان و تناسبات آن، رابطه بین طرح و رنگ لباس و این تناسبات را مطرح ساخته و رابطه بین طرح و رنگ پوشش و موقعیت های مختلفی را که پوشنده در آن قرار می گیرد بیان سازد. باشد که این مختصر شناخت که همراه با ذوق و سلیقه های فردی خواهد بود، قدمی باشد در راه یافتن پوششی مناسب برای زنان جامعه اسلامی ما.

فصل ۱

فصل اول

طراحی اندام

هدف های رفتاری : فراگیر در پایان این فصل خواهد توانست:

- ۱- سر متناسب را طراحی کند. (سطح بکار بستن)
- ۲- نسبت های سر را توضیح دهد. (سطح فهمیدن)
- ۳- تقسیمات بدن را بر اساس استاندارد توضیح دهد. (سطح فهمیدن)
- ۴- اندام را بر اساس استاندارد طراحی کند. (سطح بکار بستن)
- ۵- خطوط محیطی عضلات شانه تنه و اجزای بدن را در دید تمام رخ و سه رخ طراحی کند. (سطح بکار بستن)
- ۶- فرم های دست را در حالت های مختلف طراحی کند. (سطح بکار بستن)
- ۷- فرم ها و خطوط محیطی عضلات پا و پایهی پا را طراحی کند. (سطح بکار بستن)
- ۸- اجزای صورت را در وضعیت تمام رخ و سه رخ طراحی نماید. (سطح بکار بستن)
- ۹- مدل های مختلف مو را طراحی کند. (سطح بکار بستن)